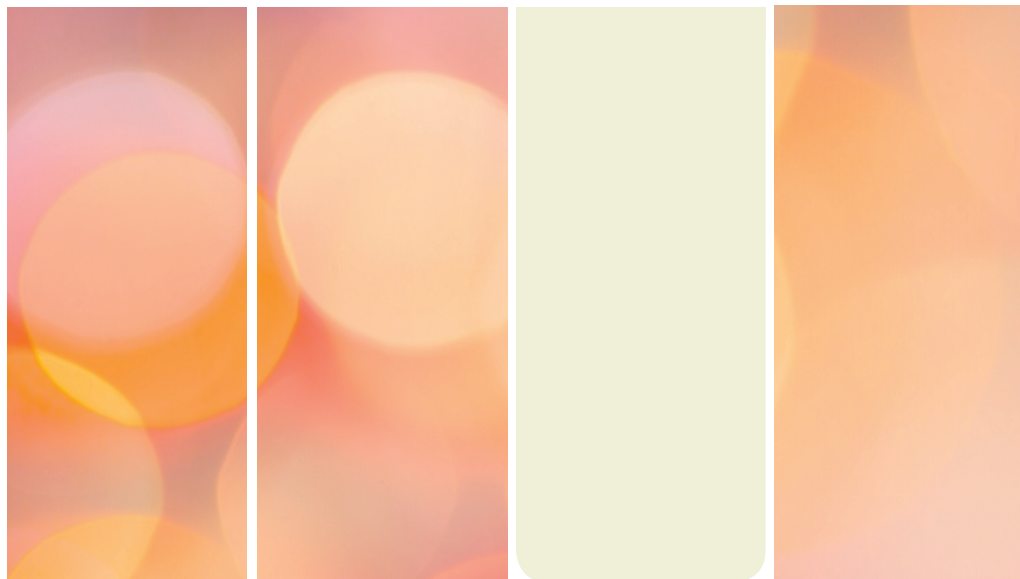

2013

Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte 15. juni – 31. desember 2012

Dødsårsaksregisteret

**Dødsfall i Norge
blant ikke-bosatte
15. juni – 31. desember 2012**

Dødsårsaksregisteret

Utgitt av Nasjonalt folkehelseinstitutt
Divisjon for epidemiologi, Avdeling for helseregistre
Dødsårsaksregisteret
November 2013

Tittel:

Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte 15. juni – 31. desember 2012.

Forfattere:

Grethe Westby, Statistisk sentralbyrå
Anne Gro Pedersen, Statistisk sentralbyrå
Christian Lycke Ellingsen, Nasjonalt folkehelseinstitutt

Bestilling:

Rapporten kan lastes ned som pdf
på Folkehelseinstituttets nettsider: www.fhi.no

Rapporten kan også bestilles fra
Nasjonalt folkehelseinstitutt
Postboks 4404 Nydalen
NO-0403 Oslo
publikasjon@fhi.no
Telefon: 21 07 82 00
Telefaks: 21 07 81 05

Grafisk designmal:

Per Kristian Svendsen og Grete Sjøimer

Layout omslag:

Unni Harsten

Opplag: 100

ISBN trykt utgave 978-82-8082-593-3
ISBN elektronisk utgave 978-82-8082-594-0

Innhold

Innledning	4
Datagrunnlaget	5
Kvalitetssikring	5
Kommentarer til årets statistikk	6
Oppsummering	8
Tabeller	9
APPENDIX A. Lover og forskrifter	10
APPENDIX B. Om statistikken	11

Innledning

Dødsårsaksregisteret registrerer opplysninger om dødsfall i Norge og tilrettelegger dødsårsaksstatistikken. Nasjonalt folkehelseinstitutt er databehandlingsansvarlig for registeret, mens Statistisk sentralbyrå er databehandler for registeret frem til 31. desember 2013.

Dødsårsaksregisterforskriften¹ ble i henhold til et EU-direktiv² endret med virkning fra 15. juni 2012 slik at registeret også skulle omfatte personer som dør i Norge, men som ikke er registrert som bosatt i landet. Denne gruppen inkluderer turister, asylsøkere og en del gjestearbeidere.

I Stortingets spørretime 19. mars 2013 ble det etterlyst informasjon om dødsfall, særlig selvmord, på asylmottak. I svaret fra helse- og omsorgsminister Jonas Gahr Støre ble det signalisert at Dødsårsaksregisteret etter den nevnte forskriftendringen skulle gi en indikasjon på antallet dødsfall og dødsårsaker blant asylsøkere.³

For 2012 blir det publisert en separat dødsårsaksstatistikk for dødsfall blant personer som døde i Norge men som ikke var registrert som bosatt i Norge på dødstidspunktet. Grunnene til dette er for det første at statistikken ikke gjelder for hele 2012, men kun for perioden 15. juni til og med 31. desember 2012, for det andre at den eksisterende tekniske løsningen for Dødsårsaksregisteret ikke er egnet for å behandle opplysninger om personer uten gyldig norsk fødselsnummer. Denne rapporten er utarbeidet ved en separat registrering av opplysninger fra mottatte meldinger om dødsfall blant personer som ikke var registrert som bosatt i Norge på dødstidspunktet.

¹ FOR 2001-12-21 nr 1476: Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i

² KOMMISJONSFORORDNING (EU) nr. 328/2011 av 5. april 2011 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1338/2008 om fellesskapsstatistikker over folkehelse og helse og sikkerhet på arbeidsplassen med hensyn til statistikker over dødsårsaker.

³ <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Sporsmal/Skriftlige-sporsmal-og-svar/Skriftlig-sporsmal/?qid=56702>

Datagrunnlaget

Alle leger som har befattning med et dødsfall er etter helsepersonelloven § 36⁴ og Dødsårsaksregisterforskriften kapittel 2 pliktig til å gi melding om dødsfallet på fastsatt skjema (Legeerklæring om dødsfall/Melding om unaturlig dødsfall, skjema IS-1025). I de tilfellene det har blitt utført obduksjon skal det også gis melding om obduksjonsresultatet. Dødsårsaksregisteret mottar meldingene per papir.

Meldingene inneholder personopplysninger (adresse, bostedskommune, sivilstand, døds Kommune, død tidspunkt, dødssted), administrative opplysninger og medisinske opplysninger. Opplysningene registreres personidentifiserbart i Dødsårsaksregisteret med hjemmel i Dødsårsaksregisterforskriften § 1-6. Medisinske opplysninger kodes i henhold til det internasjonale kodeverket ICD-10, jf. Dødsårsaksregisterforskriften § 1-7.

Det er ikke noe felt på døds meldingen for å angi oppholdsstatus (for eksempel om en person er turist, asylsøker eller gjestearbeider) for avdøde som ikke var registrerte som bosatt i Norge, og oppholdsstatus er heller ikke blant de variablene som rutinemessig kan registreres i Dødsårsaksregisteret. En del av de mottatte meldingene om dødsfall blant ikke-bosatte inneholder likevel opplysninger om oppholdsstatus som kan inngå i denne statistikken.

Kvalitetssikring

Meldingene om dødsfall registreres og lagres fortløpende i Dødsårsaksregisteret ved Statistisk sentralbyrå på vegne av Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Kvalitetssikringsrutinen består av kontroll av at meldingene inneholder alle opplysninger som er relevante og nødvendige for å oppnå formålet med registeret, jf. Dødsårsaksregisterforskriften § 2-6. Dersom noen av de obligatoriske opplysningene mangler, eller ved meldefeil, tas det kontakt med den enkelte lege eller helseinstitusjon for å komplettere og/eller korrigere meldingene.

Opplysningene mottatt i Dødsårsaksregisteret kontrolleres også mot opplysninger i Det sentrale folkeregisteret, for å se om alle som er registrert som avdøde i Folkeregisteret også er meldt til Dødsårsaksregisteret.

Personer som ikke er registrert som bosatt i Norge, har ikke gyldig norsk fødselsnummer. Det er derfor ikke mulig å kontrollere om det er sendt opplysninger til Dødsårsaksregisteret om alle dødsfall i Norge blant personer som ikke var registrert som bosatt i Norge. Vi har altså ingen garanti for at datagrunnlaget i denne statistikken er korrekt.

⁴ LOV 1999-07-02 nr 64: Lov om helsepersonell

Kommentarer til årets statistikk

For hele 2012 er det mottatt 41 913 meldinger om dødsfall blant personer bosatt i Norge. For perioden 15. juni til og med 31. desember 2012 er det mottatt 106 meldinger om dødsfall blant personer som ikke var registrert som bosatt i Norge. Denne statistikken omfatter altså *ikke* dødsfall blant personer som ikke var bosatt i Norge i tidsrommet 1. januar til og med 14. juni 2012.

På bakgrunn av statistikken for perioden 15. juni til og med 31. desember 2012, anslås dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge til å utgjøre 0,5 % av alle dødsfallene i Norge per år.

Det er utfra tallgrunnlaget ikke mulig å si noe om det er en overdødelighet blant personer som ikke er bosatt i Norge, da vi ikke har full oversikt over hvor mange utlendinger som til enhver tid oppholder seg i Norge, for eksempel som turister.

Meldingsgrunnlag

For 64 (60 %) av de 106 er grunnlaget for registrering døds melding alene, for 36 (33 %) døds melding og obduksjon og for 6 (6 %) obduksjon alene. Hos 36 (33 %) ble det utført rettsmedisinsk obduksjon, og hos 6 (6 %) medisinsk obduksjon. Andelen der det ble utført rettsmedisinsk obduksjon er betydelig høyere for avdøde som ikke var bosatt enn for avdøde som var bosatt i Norge (ca. 4 %), noe som trolig gjenspeiler at mange av dødsfallene blant personer som ikke var bosatt ble oppfattet som unaturlige eller uventede, og derfor meldt til politiet, jf. forskrift om melding av unaturlig dødsfall.⁵

Oppholdsstatus og opprinnelsesland

Grunnen til opphold i Norge er angitt for 40 (38 %) av de 106. Hovedparten av de døde var fra Europa; 17 (16 %) var fra Norden og 57 (54 %) var fra Europa for øvrig. Åtte (8 %) av de avdøde var fra land utenfor Europa, og for 24 (23 %) er opprinnelsesland ukjent.

Kjønn og alder

Av de 106 registrerte døde var det 90 (85 %) menn og 14 (13 %) kvinner. For 2 døde er det ikke angitt kjønn. Totalt 90 (85 %) av de døde var under 70 år, mens den tilsvarende andelen for avdøde som var bosatt i Norge var 23 % (Tabell 1). Hele 79 (88 %) av mennene var under 70 år, mens 9 (64 %) av kvinnene var under 70 år.

Siden vi ikke kjenner nevneren (antall ikke-bosatte som oppholder seg i Norge til enhver tid), og bare i liten grad kjenner til bakgrunnen for at personene var i Norge (oppholdsstatus) på død tidspunktet, er det vanskelig å trekke noen konklusjon om hvorfor det er så mange flere menn enn kvinner blant de døde. En forklaring kan være at det er flere menn enn kvinner som er gjestearbeidere i Norge. En annen forklaring kan være at det er flere menn enn kvinner som søker asyl i Norge; omtrent dobbelt så mange menn som kvinner søkte asyl i Norge i 2012.⁶

⁵ FOR 2000-12-21 nr 1378: Forskrift om leges melding til politiet om unaturlig dødsfall o.l.

⁶ Årsrapport for UDI 2012

Dødsårsak og dødssted

For 56 (53 %) er det angitt en sykdom som dødsårsak, for 40 (38 %) en ytre årsak og for 10 (9 %) er det en oppgitt uklar eller uspesifikk dødsårsak. Av disse 10 var det en som ble obdusert. Blant de 56 sykdomsdødsfallene var hjerte- og karsykdommer underliggende dødsårsak i 33 (59 %) tilfeller.

Blant personer ikke bosatt i Norge er det en betydelig høyere andel (38 %) av dødsfall som følge av en ytre årsak enn det er blant personer bosatt i Norge (ca. 6 %). Dette må sees i sammenheng med aldersfordelingen; trolig er gjennomsnittsalderen for ikke-bosatte som oppholder seg i Norge lavere enn for bosatte, og i yngre aldersgrupper er det lav andel sykdomsdødsfall. En kan også tenke seg at det er mindre sannsynlig at en person kommer til Norge som turist eller gjestearbeider dersom hun eller han har en alvorlig sykdom.

Det er ikke registrert noen drap blant personer ikke bosatt i Norge i perioden, men 9 (8 %) dødsfall ble klassifisert som selvmord og 31 (29 %) som ulykker. Blant ulykkene er det både arbeidsulykker, trafikkulykker og ulykker ved ferie- eller fritidsaktiviteter. Siden vi ikke vet hvor mange utlendinger (ikke-bosatte) det til enhver tid er i Norge, har vi ikke grunnlag for å si at det er større risiko for dem å dø som følge av en ytre årsak enn det er for dem som er bosatt i landet (Tabell 2).

Totalt 34 (32 %) døde i helseinstitusjon, 63 (59 %) døde utenfor institusjon og for 9 (8 %) av dødsfallene er dødsstedet ikke kjent. Det at en så stor andel døde utenfor helseinstitusjon henger sammen med at det er høy andel dødsfall som følge av ytre årsaker og av plutselig innsettende sykdom, for eksempel akutt hjertesykdom.

Unaturlige dødsfall blant asylsøkere

Det har i 2013 vært oppmerksomhet om dødsfall blant asylsøkere, spesielt selvmord. Siden oppholdsstatus ikke er et eget felt i dødsmeldingen, og ikke rutinemessig kan registreres i Dødsårsaksregisteret, er den ukjent for en stor andel av de avdøde blant ikke-bosatte, se over. Man kan heller ikke uten videre bruke opplysninger om opprinnelsesland for å avgjøre om en person er asylsøker eller ikke. Noen ganger, men ikke alltid, kan bostedsadressen gi en indikasjon på om den avdøde bodde på et asylmottak. Ut fra innmeldte opplysninger er 6 (6 %) av de 106 døde er oppgitt å være asylsøkere, men vi vet altså ikke om det var flere enn de 6 blant de døde som faktisk var asylsøkere.

Ved å ta utgangspunkt i døds måte (om et dødsfall er angitt å være unaturlig eller ikke) kan man få et inntrykk om det er spesielt mange unaturlige dødsfall blant asylsøkere. Det ble i den aktuelle perioden ikke registrert drap blant personer som ikke var bosatt i Norge. Det er angitt at 9 av de 106 dødsfallene blant ikke-bosatte var selvmord. For samtlige av disse 9 er det registrert oppholdsstatus og/eller opprinnelsesland. Når det gjelder de 31 ulykkes-dødsfallene er opplysningene mindre fullstendige. Tallene er små, men ut fra de tilgjengelige opplysningene er det ikke grunn til å anta at det var overhyppighet av unaturlige dødsfall blant asylsøkere i den aktuelle perioden.

Oppsummering

I henhold til et EU-direktiv med virkning fra og med 15. juni 2012 skal alle dødsfall i Norge, også blant personer som ikke var registrert som bosatt i Norge på dødstidspunktet, registreres i Dødsårsaksregisteret. For perioden 15. juni til og med 31. desember 2012 er det registrert 106 slike dødsfall.

For mange av de avdøde er det ufullstendige opplysninger om opprinnelsesland og årsaken til at de var i Norge (oppholdsstatus) på dødstidspunktet.

De fleste avdøde var menn under 70 år og kom fra Norden og resten av Europa. I denne aldersgruppen er det få sykdomsdødsfall. Det var derfor en høy andel dødsfall på grunn av ytre årsaker. Det ble ikke registrert noen drap blant personer som ikke var bosatt i Norge.

Siden vi ikke har full oversikt over hvor mange utlendinger (ikke-bosatte) som til enhver tid befinner seg i landet, kan vi ikke si om de har en reell overdødelighet av ytre årsaker.

Tallene er små og opplysningene er ikke fullstendige, men utfra tilgjengelig informasjon, er det ikke grunn til å anta at det er noen overhyppighet av unaturlige dødsfall blant asylsøkere i den aktuelle registreringsperioden.

Tabeller

	Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge (N=106)	Dødsfall blant personer bosatt i Norge (N=41 913)
Alder og kjønn	Antall (prosent)	Prosent
Menn	90 (85)	47,8
Menn <70 år	79 (75)	13,9
Menn ≥70 år	11 (10)	33,8
Kvinner	14 (13)	52,2
Kvinner <70 år	9 (8)	8,5
Kvinner ≥70 år	5 (5)	43,7
Ikke oppgitt kjønn <70 år	2 (2)	0
Ikke oppgitt kjønn ≥70år	0 (0)	0

Tabell 1. Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge 15. juni til og med 31. desember 2012. Alder og kjønnsfordeling. Tall for dødsfall blant personer bosatt i Norge for hele 2012 til sammenligning

	Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge (N=106)	Dødsfall blant personer bosatt i Norge (N=41 913)
Dødsårsak	Antall (prosent)	Prosent
Sykdom	56 (53)	89,0
Drap	0 (0)	0,1
Selvmord	9 (8)	1,2
Ulykke	31 (29)	4,4
Uviss dødsårsak	10 (9)	5,3

Tabell 2. Dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge 15. juni til og med 31. desember 2012. Dødsårsak. Tall for dødsfall blant personer bosatt i Norge for hele 2012 til sammenligning.

APPENDIX A. Lover og forskrifter

[LOV 1999-07-02 nr 64. Lov om helsepersonell m.v. \(helsepersonelloven\)](#)

[LOV 2001-05-18 nr 24. Lov om helseregistre og behandling av helseopplysninger \(helseregisterloven\)](#)

[FOR 2001-12-21 nr 1476. Forskrift om innsamling og behandling av helseopplysninger i Dødsårsaksregisteret \(Dødsårsaksregisterforskriften\)](#)

[KOMMISJONSFORORDNING \(EU\) nr. 328/2011 av 5. april 2011 om gjennomføring av europaparlaments- og rådsforordning \(EF\) nr. 1338/2008 om fellesskapsstatistikker over folkehelse og helse og sikkerhet på arbeidsplassen med hensyn til statistikker over dødsårsaker.](#)

APPENDIX B. Om statistikken

Nasjonalt folkehelseinstituttets offentlig tilgjengelige statistikk om dødsfall blant personer ikke registrert som bosatt i Norge på grunnlag av data fra Dødsårsaksregisteret. Publisert med endelige tall 1. november 2013.

Navn på statistikken

Dødsfall i Norge blant ikke-bosatte 15. juni – 31. desember 2012.

Databeskrivelse

Dødsårsaksstatistikken er basert på legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall og obduksjonsresultater innsendt fra leger og helseinstitusjoner til Dødsårsaksregisteret.

For hele 2012 er det mottatt melding om 41 913 dødsfall blant personer bosatt i Norge. For perioden 15. juni til og med 31. desember 2012 er det mottatt melding om 106 dødsfall blant personer som ikke var registrert bosatt i Norge.

Populasjon

Personer som døde i Norge, men som ikke var registrert bosatt i Norge på dødstidspunktet.

Enhet

Antall.

Formål

Samfunnet skal kunne overvåke dødsårsaker og kunne følge med på utviklingen på området. Myndighetene og helsetjenesten skal få et statistisk grunnlag for eventuelt å iverksette og evaluere målrettede tiltak for å forebygge og behandle sykdommer, og forebygge drap, selvmord og dødsulykker.

Brukere

Sentrale og lokale myndigheter, helsetjenesten, politikere, forskere/studentene, massemedia og publikum generelt.

Datakilde

Opplysninger fra legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall, obduksjonsresultater og innhentede supplerende opplysninger fra leger og helseinstitusjoner om dødsfall blant personer som ikke var registrert bosatt i Norge på dødstidspunktet.

Lovgrunnlag

Innsamling, lagring, behandling og utlevering av opplysninger Dødsårsaksregisteret er regulert i Dødsårsaksregisterforskriften med hjemmel i helseregisterloven.

Innsamling

Innsendte legeerklæringer om dødsfall/meldinger om unaturlig dødsfall og innsendte obduksjonsresultater og supplerende opplysninger fra leger og helseinstitusjoner i Norge.

Datakvalitet

Innmeldte opplysninger sjekkes for å unngå manglende opplysninger og unngå manglende samsvar mellom meldte opplysninger.

Sammenlignbarhet over tid og sted

Dødsårsaksregisteret har ikke hatt adgang til å registrere opplysninger om dødsfall blant personer ikke bosatt i Norge før 15. juni 2012.

Oppdateringsfrekvens

Årlig.

Publiseringssted

På nettstedet til Nasjonalt folkehelseinstitutt, www.fhi.no

Det vises for øvrig til dokumentasjon om utarbeidelse av dødsårsaksstatistikken hos Statistisk sentralbyrå, se www.ssb.no

www.fhi.no

Utgitt av Nasjonalt folkehelseinstitutt
November 2013
Postboks 4404 Nydalen
NO-0403 Oslo
Telefon: 21 07 70 00
Rapporten kan lastes ned gratis fra
Folkehelseinstituttets nettsider www.fhi.no